

Etorkinak

Talaiaren arabera aldatzen da pertzepzioa

Krisi ekonomikoak eragindako egonezinek ez dute, beste herrialde batzuetan gertatu den bezala, atzerritik etorritakoengan bilatu pagaburua. Datuek diote ezetz, ez dela larrizeko moduko motiborik gurean, koadroa osorik ikusiz gero. Etorkinei buruz ditugun pertzepzioak estandarren barruan daude. Arrazakeria izan bada, ordea, orokortuta ez dagoen arren.

GORKA BEREZIARTUA

Argazkiak: Dani Blanco

Etorkinei buruzko ikuspegi funtzionalista da nagusi, Araban, Bizkaian eta Gipuzkoan egindako ikerketen arabera. Atzerritarrak euren lan egiteko gaitasunarengatik estimatzen dira batez ere.

“JENDEAK armak hartuko ditu egunen batean eta justizia bere kontutik egiten hasiko da, epaileek eta batez ere politikariek ez baldin badute konpontzen ez bakarrik Euskadi, Espainia guztia hondatzen ari den problema larri hau (...) Auzo horretako bizilagunak animatu nahi ditut, desanima ez

daitezen, kontrara, utz diezaiotela ertzainei deitzeari, eta egin dezatela egin beharreko guztia kanpotik etorri den zabor horrekin” (*Thor*, 2011ko azaroaren 22a). “Errenteriako bizilaguna naiz, eta egia da Iztieta auzoak nazka ematen duela dabilen jendaila horrekin. Eta zer egiten du Ertzaintzak... Udal-

tzaingoak... Udalak... ??? EZER ERE EZ!!! Iruditzen zait honek oso gaizki bukatu behar duela, jendea lehertu egingo delako. Eta espero dut SOS Arrazakeriak isilik egongo direla eta ez dutela defendatuko defendaezina dena. Ze, hemen bizi garenek oso garbi ikusten dugu problemak magrebtarrek sortzen dituztela. Inor ez da kexatzen auzo berean bizi den koloreko beste jendeaz, eta asko daude. Zergatik ote, SOS Arrazakeria?” (*Mikel83*, 2011ko azaroaren 24a). “Duela astebete neronek ohartarazi nuen nolako degradazioa zekarkion auzo horri PSOEek baimendutako meskitaren ezartzeak, lokutorioak, te-dendak eta antzerako negozio-estalkiak jartzeak eta abar (...) Iztieta eta Errenteriako bizilagunek ez dute zertan irentsi Zibilizazioen Kultura gaizki deitu horren fruitu den kaka hori” (*Imanoldonostia*, 2011ko azaroaren 22a). *El Diario Vasco*ren webgunean ikusitako iruzkinak dira –gaztelaniaz idatzita zeuden jatorrizkoak–; horien goian irakur daitekeen albistearen titularrak zera dio: “Bizilagunek salatu dute Errenteriako Iztieta auzoa ‘infernu’ dela”. Auzotar batzuen adierazpenek bete dute notiziaren gorputza. Ez direla seguru sentitzen esaten dute, delinkuentzia-giroa nagusi dela bizi diren kaleetan. Artikulua gertakari tragiko baten ondorioz atera da periodikoan, gizon bat hil zen 2011ko azaroan Mesón Extremeño tabernan izandako eztabaida gogor baten ondoren bihotzekoak jota. Baina gertakizun horretatik harago, auzoan zabaldu diren negozio batzuk ere seinatu dituzte Gurekin auzo-elkarteko kideek, haien inguruan sortzen baitira, beraien ustez, auzoa hondoratzen ari diren egoerak: borrokak, prostituzioa, lapurretak, droga-trafikoa...

Ez da “etorkin” hitza aipatzen, ezta sinonimorik ere artikuluan behintzat; albisteak dauzkan erantzunen tonuari erreparatzea besterik ez dago ordea, batzuek arazoa non eta batez ere norengan ikusten duten konturatzeko. Pertsona zehatzen arteko problema batek komunitate oso bat jarri du zenbaiten dianan eta komunitate hori etorkina da –magrebtarra batez ere, bigarren iruzkinari kasu eginez gero—. Ez da Iztieta horrelako

afera batengatik prentsan azaldu den lehenengo aldia. Bi urte lehenago ere, lapurreta eta bortxaketa saio baten ostean asko nahasi zen giroa Errenteriako auzo berean, etorkinen denden aurrean elkarretaritzeak egin zituzten bizilagun batzuek hainbat egunez, ehunka lagun haserre, irainak eta erasoak, giro estua.

Krisi garaiak aproposak izan ohi dira horrelakoak sortu eta ugaritzeko. Aski da ezinegon soziala gizartearen sektore baten kontra bideratzea –eta ez preseski ezinegon hori eragin duena– Iztieta bezalako gertakariak ikusten hasteko. Baina krisiarekin edo gabe, gutxien espero den lekuan aurkituko du begi zoliak –edo ez hain zoliak– arrazakeria arrastorik. Iazko martxoan SOS Arrazakeriak ikerketa simple-simplea egin zuen Bilboko zenbait tabernatan: lokal berdinetara bikote beltz, arabiar eta zuri bana sartzen saiatzea eta emandako erantzunak grabatzea. Every izeneko tabernan ez zieten beltzei, marokoarrei eta latinoei sartzen utzi. Big Benen beltzei eta marokoarrei. Weekenderren marokoarrei. El tres: marokoarrei. El bongo loco: marokoarrei. Divino Cieloko San Pedrok atea itxi zien beltzei eta marokoarrei, Jainkoak ez, baina lokalaren politikak hala agintzen zuela argudiatuta. El Galeón: marokoarrei eta arjeriarrak. La Otxoa: denak doan sartu ziren, marokoarrei

izan ezik, haiei sarrera ordaintzeko eskatu zieten. Charol-en –bederatzigarren tabernan– bakarrik sartu ahal izan ziren guztiak; sexuaren arabera *bakarririk* diskriminatzen dute taberna horretan, gizonak ordaintzen dute, emakumeek ez.

Etorkinen pertzepzioari buruzko datuak

Kasuok kezkatzeko modukoak dira, baina zenbateraino daude zabaldua halako jarre-ak Euskal Herrian? Arrazakeria gorantz doala pentsatzeko motiborik ba ote dago? Zehatzago idazteko borondatez jo dugu Ikuspegi@k gizarte gaien behatokira. Duela gutxi argitaratu dute EAEko immigrazioari buruzko 2010eko urtekaria eta azpimarragailua gastatzeko moduko datuak eskaini ditu; besteak beste, atzeritik etorritako pertsonen kopurua jaitzen hasi zela duela bi urte eta iaz ere beharrezko joera hori mantendu dela. Azken

2010eko immigrazioari buruzko urtekariko datuen arabera, herritarren %15,4k immigrazioa problematzat jotzen du. Portzentaje kezkarria? Inguruko herrialdeetan ematen den datuaren antzekoa da

“Klase ertainen artean etorkinenganako iritzia baikorra da. Zergatik? Etorkinek abantailak bakarrik dakartzatelako: emakume asko lan merkatuan sartzearekin batera, etorkinek bete dute etxeko hutsunea oso diru gutxiren truke; gainera, lan merkatuari begira ez dira inondik inora kompetentzia”

GORKA MORENO, EHUko IRAKASLEA

bost urteetan hori gertatzen den lehenbiziko aldia da eta krisi ekonomikoa seinalatu dute gutxitze hori eragin duten faktoreen artean.

Kopuruak gorabehera, etorkinez dauden pertzepzioak izan ditugu mintzagai Gorka Moreno EHUKo soziologia irakaslearekin. Berak koordinatu du, Xabier Aierdirekin batera, Araba, Bizkaia eta Gipuzkoako immigrazioari buruzko txostena. Lan mar-dul horrek eskaintzen dituen datu ugarietatik bat, herritarren %15,4k immigrazioa problematzat jotzen duela. Portzentaje kez-kagarria? “Ez, egia esateko mota honetako inkestak Espainiako Estatuan ere egiten dira

eta datuak antzekoak dira”. Hobexegoak ere badira, Morenoren esanetan, EAEko zenbakiak. Pertzepzio horiek hainbat faktorek eraginda sor daitezkeela azaldu du, besteak beste, leku batean bizi den etorkinen kopurua eta krisi ekonomikoak leku horretan duen inpaktua. Eta, alde horretatik, Hego Euskal Herria ez dabil, momentuz behintzat, Espainiako Estatuako hainbat zonalde bezain larri. “Krisiarekin detektatu genuen 2010ean datuek zer edo zer okerrera egiten zutela, baina laster publikatuko dugun 2011ko barometroan ematen du, 2010. urtearekin konparatuta, hobetu egin direla”.

Ikuspegi funtzionalista

“Etor daitezela, baina lan egitera” esaldiarekin laburbilduko litzateke txostenetik ateratzen den beste ondorio bat. Etorkinak beharrerako gaitasunagatik baloratu izan dira nagusiki eta hala gertatzen da oraindik ere; herritarren %44,9k uste du hainbat sektoretan lan egiteko premiazoak direla eta askok uste du (%47,1ek) atzerritarrek egiten dituzten lanak bertakoek egin nahi ez dituztenak direla. “Beste galdera bat ere badago, ea zein etorkinek izan beharko luketen egoitza-baimena. Erantzuna: enplegua daukatenak. Inkestatu gehienei berdin zaie gainontzekoa,

enplegua baldin badaukate gelditu daitezke gurekin. Dena den, hori ere ez zait kezka-garria iruditzen –dio Morenok– askotan kontrajartzen dira ikuspegi funtzionalista –lan merkatuari loturikoa– eta giza eskubideetan oinarritzen dena, baina etorkinak hona lan egitera etortzen dira, eta hemen lan aukerak daude. Zentzu horretan, guztiz normala iruditzen zait elementu funtzional hori barneratuta egotea eta batzuetan erabili beharko da; azken finean, EAEk daukan ongizate maila mantendu nahi badu, ikuspuntu demografiko batetik, ezinbestekoak dira etorkinak”.

Lanpostuen gaia garrantzitsua da herritarren jarrera zehazterakoan. Sinplifikatuta azaltzeko, bertan jaiotakoek egoera ekonomikoa zenbat eta hurbilago egon etorkinetik, orduan eta okerragoa da atzerritarren ganako pertzepzioa. Lan prekarioak dituztenak, langabezian daudenak, gizarte-laguntzak jasotzen dituztenak... agertzen dira ikerketetan immigranteak begi txarrenez ikusten dituztenen artean. Morenok dioenez, kolektibo horientzat etorkinak lehiakideak dira, gizartearen estratu berean daudelako, “eta alderantziz, oso nabaria da, eta ez da kasualitatea, klase ertainen artean etorkinenganako iritzia baikorra izatea. Zergatik? Klase ertainentzat etorkinek abantailak bakarrik dakartzatelako: klase ertaineko emakume asko lan merkatuan sartzearekin batera, etorkinek bete dute etxeko hutsunea oso diru gutxiren truke; gainera, lan merkatuari begira ez dira inondik inora konpetentzia; beraz, oso erraza da diskurtso inpeka-blea erabiltzea, etorkinek abantailak bakarrik ekartzen dizkietelako”. Beste aldearentzat berriz, etorkinak problema objektiboa direla dio Morenok: immigranteek lan prekarioak egiten baldin badituzte, bertan jaiotakoek aukera gutxiago dituzte.

Datuak vs. historiak

Ikerketek kezkatzeko motiborik ematen ez badute ere, prentsa irakurle arruntaren alar-mak behin baino gehiagotan pizten dira etorkinen gaia nola lantzen den ikusita –eta batez ere, horrek jendearen ikuspegia nola distortsiona dezakeen pentsatuta–. Izti-tako kasua aipatuz hasi dugu erreportajea eta, gatazka horretan hedabide batzuek su-piz-taile lana bete dutela esatea ez da larregike-ria. Errenteriako Udalak berak eskatu behar izan zien medioei zentzuz jokatzeko. Ez ziren exijentzia handiegiak: iturriak egiazta-tzea eta gaia ikuspuntu guztietatik jorratzea, gertaerak sinplifikatu gabe; edozein kazeta-rik egin beharko lukeena, ez gai arantzatsue-kin bakarrik, edozeinekin baizik. Baina

Tolerantzia-atalase txikiena duten pertsonen profila	Aldagaia	Tolerantzia-atalase handiena duten pertsonen profila
65 urtekoak eta hortik gorakoak	Adina	18 urtetik 44rakoak
20.000 biztanletik beherako udalerrietan bizi direnak	Habitata	20.000 biztanletik gorako udalerrietan bizi direnak
Lehen mailako ikasketak baino ez dituztenak	Ikasketak	Erdi-mailako eta goi-mailako unibertsitate-ikasleak
Katolikoak, praktikanteak ala ez	Erljioa	Agnostikoak, ateoak edo erlijioa axola ez zaienak
Hilean 600 euro kobratzen dutenak, gehienez	Diru-sarrerak	Hilean 1.800 eurotik gora kobratzen dutenak
Gaur egun duten egoera ekonomikoarekin gustura ez daudenak	Egoera ekonomikoa	Gaur egun duten egoera ekonomikoarekin gustura daudenak
Etxeko lanetan aritzen direnak, erretiroa hartua dutenak, pentsiodunak edo errentadunak	Lanbidea	Ikasleak
Eskuineko ideologia dutenak	Ideologia	Ezkerreko eta erdialdeko-ezkerreko ideologia dutenak
Espainiar abertzaleak	Abertzaletasuna	Abertzaletasun kontuak berdin zaizkienak, muturreko euskal abertzaleak eta moderatuak
Espainiar soilik, eta euskaldun baino gehiago espainiar sentitzen direnak	Identitate-sentimendua	Euskaldun soilik sentitzen direnak, eta espainiar baino gehiago euskaldun sentitzen direnak, eta espainiar bezain euskaldun sentitzen direnak
Estatus baxua dutenak	Estatusa	Estatus altua eta ertain-altua dutenak

Ikuspegi@k gizarte gaien behatokiak egindako immigrazioari buruzko 2010eko urtekaritik ateratakoa da goiko koadroa. Etorkinenganako tolerantzia-atalasea hainbat faktoreren arabera neurtzen du, bi muturrak erakutsiz. Faktore horiek ezer determinatzen ez duten arren, azken urteetan egindako ikerketek erakusten dute esanguratsuak, behintzat, badirela.

hemerrotekak hor daude, gutxiegitan egiten dela frogatzeko.

Morenok azaldu du beste problema bat ere badagoela. “Gai hauek lantzen dituen kazetari batek esaten zidan: ‘Guk ez ditugu datuak nahi, guk historiak nahi ditugu’”. Egunkariak saldu egin behar direla, alegia, eta bizikidetzaren harmoniatsua ez duela horretan asko laguntzen. “Txakurrak umeari hozka egitea ez da albiste, umeak txakurrari hozka egitea bai” dio kazetaritzaren maximetako batek. Ezohikoa, anormala bilatzen dugu artikulua idazteko, baina beti daude gaingaitu ezin diren, edo gaingaitu beharko ez liratekeen mugak. Etorkinen kasuan, jatorri atzeritarra delituekin lotzea da horietako bat. Ez beharbada modu zuzenean, “X herrialdetatik etorritakoek lapurreta egiten dituzte” esanez, baina delituen berri ematean

Ezohikoa, anormala bilatzen dugu artikulua idazteko, baina beti daude gaingaitu ezin diren, edo gaingaitu beharko ez liratekeen mugak. Inoren jatorria delituekin lotzea, adibidez

gaizkilearen jatorria seinalatuz eta beraz, inplizituki, delitua egin duen pertsonatik harago, komunitate osoa seinalatuz. “Komunikabideen papera arriskutsua izan daiteke baldin eta anormala normalizat jotzen badute edo gutxiengoa dena gehiengotzat jotzen badute. Horrek, noski, inpaktu zuzena dauka iritzi publikoarengan”. Berak uste du egin daitekeela eta egiten dela bestelako kazetaritzarik. “Ze, zuk historiak nahi badituzu immigrazioaren inguruko gauza baikorrak ere saldu ditzakezu, hainbat komunikabidetan egiten ari da, Kolonbiatik edo Ekuadorretik etorri

den emakume baten bizitza, adibidez, eta nola zaintzen dituen gure adinekoak. Erakutsi daiteke zein gogorra den euren bizitza ere, zein onuragarriak eta beharrezkoak diren...”. ■

